

О. Л. Тоцька

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання лабораторних робіт
з дисципліни “АРМ економіста-фінансиста”
для студентів економічних спеціальностей**

Волинський державний університет імені Лесі Українки
Економічний факультет
Кафедра фінансів підприємств і кредиту

О. Л. Тоцька

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання лабораторних робіт
з дисципліни “АРМ економіста-фінансиста”
для студентів економічних спеціальностей

Редакційно-видавничий відділ “Вежа”
Волинського державного університету
імені Лесі Українки
Луцьк – 2005

УДК 330.47
ББК 65с51
Т 63

*Рекомендовано вченою радою
Волинського державного університету ім. Лесі Українки
(протокол № 8 від 31.03.2005 року)*

Рецензенти:

Слав'юк Р. А. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів підприємств і кредиту Волинського державного університету ім. Лесі Українки;

Завада О. П. – кандидат економічних наук, доцент кафедри інформаційних систем у менеджменті Львівського національного університету ім. Івана Франка

Тоцька О. Л.

Т 63 Методичні вказівки до викон. лабор. робіт з дисципліни “АРМ економіста-фінансиста” для студ. екон. спец.– Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2005.– 22 с.

Описано методику виконання лабораторних робіт. Подано теми рефератів, літературу до курсу, а також перелік питань на залік.
Для студентів-економістів.

УДК 330.47
ББК 65с51

ЗМІСТ

Вступ	4
Основи роботи з електронною таблицею Microsoft Excel	5
Лабораторна робота № 1	6
Лабораторна робота № 2	8
Лабораторна робота № 3	10
Лабораторна робота № 4	13
Лабораторна робота № 5	15
Лабораторна робота № 6	17
Теми рефератів	19
Рекомендована література	20
Перелік питань на залік	21

ВСТУП

Метою дисципліни “АРМ економіста-фінансиста” є надання фундаментальних теоретичних знань і набуття практичних навичок з питань створення і використання автоматизованих робочих місць як економістів, так і фінансистів, за допомогою електронної таблиці Microsoft Excel.

Після закінчення курсу студенти повинні **вміти**:

- як майбутні економісти – проводити автоматизовану оцінку фінансово-економічного стану підприємства. Вона здійснюється на основі чотирьох груп показників: платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та прибутковості. Для її реалізації потрібно:

- а) створити електронну форму балансу, звіту про фінансові результати підприємства і таблиці з показниками;

- б) внести в них формули;

- в) заповнити їх даними (лабораторні роботи № 1–3);

- як майбутні фінансисти – проводити автоматизовану оцінку кредитоспроможності підприємства-позичальника. Вона складається з трьох етапів: визначення загальної характеристики позичальника; аналіз його фінансового стану; визначення характеристики проекту, який кредитується, та ризиків, пов'язаних з ним. Для її реалізації потрібно:

- а) створити відповідні таблиці;

- б) внести в них формули;

- в) заповнити їх даними (лабораторні роботи № 4–6).

ОСНОВИ РОБОТИ З ЕЛЕКТРОННОЮ ТАБЛИЦЕЮ MICROSOFT EXCEL

1. Розташування слів по центру:

виділити потрібну комірку → формат → комірки → на вкладці “Вирівнювання” у полях “по горизонталі” і “по вертикалі” вибрати значення “по центру” → ОК.

2. Запис слів у декілька рядків:

виділити необхідну комірку → формат → комірки → на вкладці “Вирівнювання” поставити прапорець на “переносити по словах” → ОК.

3. Об’єднання комірок:

виділити потрібні комірки → формат → комірки → на вкладці “Вирівнювання” поставити прапорець на “об’єднання комірок” → ОК.

4. Встановлення формату комірки:

виділити необхідну комірку → формат → комірки → на вкладці “Число” вибрати потрібний формат → ОК.

5. Вставка нового рядка:

виділити номер рядка, перед яким необхідно вставити новий → вставка → рядки.

6. Вставка нового стовпця:

виділити ім’я стовпчика, перед яким потрібно вставити новий → вставка → стовпці.

7. Створення нового листа:

виділити ярлик листа, перед яким необхідно вставити новий → вибрати з контекстного меню (права кнопка миші) команду ДОДАТИ → лист → ОК.

8. перейменування листа:

виділити ярлик потрібного листа → вибрати з контекстного меню ПЕРЕЙМЕНУВАТИ → ввести необхідну назву.

9. Створення меж таблиці:

виділити потрібну комірку → формат → комірки → на вкладці “Межа” вибрати необхідні лінії → ОК.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 1

Тема: Електронна таблиця Microsoft Excel.

Мета: навчитися створювати електронну форму балансу підприємства.

1. Створити на першому листі Microsoft Excel (можна назвати його **Баланс**) електронну форму балансу підприємства (див. додаток I).

2. Внести формули в комірки:

а) набрати подані нижче формули:

$$D6=D7-D8,$$

$$D11=D12-D13,$$

$$D20=D6+D9+D11+СУММ(D15:D19),$$

$$D30=D31-D32,$$

$$D44=СУММ(D23:D28)+D30+СУММ(D34:D39)+СУММ(D41:D43),$$

$$D46=D20+D44+D45,$$

$$H13=СУММ(H5:H10)-СУММ(H11:H12),$$

$$H18=СУММ(H15:H17),$$

$$H24=СУММ(H20:H23),$$

$$H39=СУММ(H26:H29)+СУММ(H31:H38),$$

$$H46=H13+H18+H24+H39+H45;$$

б) скопіювати їх у комірки **E6, E11, E20, E30, E44, E46, I13, I18, I24, I39, I46** відповідно.

3. Заповнити даними створену форму балансу.

	B	C	D	E	F	G	H	I
2	Баланс підприємства							
3	Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
4	I. Необоротні активи				I. Власний капітал			
5	Нематеріальні активи:				Статутний капітал			
6	залишкова вартість	010	0,0	0,0	Пайовий капітал	300		
7	первісна вартість*	011			Додатковий вкладений капітал	310		
8	знос*	012			Інший додатковий капітал	320		
9	Незавершене будівництво	020			Резервний капітал	330		
10	Основні засоби:				Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	340		
11	залишкова вартість	030	0,0	0,0	Неоплачений капітал**	350		
12	первісна вартість*	031			Вилучений капітал**	370		
13	знос*	032			Усього за розділом I	380	0,0	0,0
14	Довгострокові фінансові інвестиції:				II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
15	які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040			Забезпечення виплат персоналу	400		
16	інші фінансові інвестиції	045			Інші забезпечення	410		
17	Довгострокова дебіторська заборгованість	050			Цільове фінансування	420		
18	Відстрочені податкові активи	060			Усього за розділом II	430	0,0	0,0
19	Інші необоротні активи	070			III. Довгострокові зобов'язання			
20	Усього за розділом I	080	0,0	0,0	Довгострокові кредити банків	440		
21	II. Оборотні активи				Інші довгострокові фінансові зобов'язання			
22	Запаси:				Відстрочені податкові зобов'язання	450		
23	виробничі запаси	100			Інші довгострокові зобов'язання	460		
24	тварини на вирощуванні та відгодівлі	110			Усього за розділом III	470	0,0	0,0
25	незавершене виробництво	120			IV. Поточні зобов'язання			
26	готова продукція	130			Короткострокові кредити банків	500		
27	товари	140			Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510		
28	Векселі одержані	150			Векселі видані	520		
29	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:				Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530		
30	чиста реалізаційна вартість	160	0,0	0,0	Поточні зобов'язання за розрахунками:			
31	первісна вартість*	161			з одержаних авансів	540		
32	резерв сумнівних боргів*	162			з бюджетом	550		
33	Дебіторська заборгованість за розрахунками:				з позабюджетних платежів	560		
34	з бюджетом	170			зі страхування	570		
35	за виданими авансами	180			з оплати праці	580		
36	з нарахованих доходів	190			з учасниками	590		
37	із внутрішніх розрахунків	200			із внутрішніх розрахунків	600		
38	Інша поточна дебіторська заборгованість	210			Інші поточні зобов'язання	610		
39	Поточні фінансові інвестиції	220			Усього за розділом IV	620	0,0	0,0
40	Грошові кошти та їхні еквіваленти:							
41	в національній валюті	230						
42	в іноземній валюті	240						
43	Інші оборотні активи	250						
44	Усього за розділом II	260	0,0	0,0	V. Доходи майбутніх періодів			
45	III. Витрати майбутніх періодів	270			Баланс	630		
46	Баланс	280	0,0	0,0	Баланс	640	0,0	0,0
	Примітки							
	Показники з позначкою (*) у підсумок балансу не входять							
	Показники з позначкою (**) – від'ємні							

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 2

Тема: Електронна таблиця Microsoft Excel.

Мета: навчитися створювати електронну форму звіту про фінансові результати.

1. Створити на другому листі Microsoft Excel (можна назвати його **Звіт**) електронну форму звіту про фінансові результати (див. додаток 2).

2. Внести формули в комірки:

а) набрати подані нижче формули:

D6=D5/6,

D10=D5-СУММ(D6:D9),

D13=ЕСЛИ(D10>D11;D10-D11;0),

D14=ЕСЛИ(D10<D11;D11-D10;0),

D20=ЕСЛИ(D13+D15-D14-СУММ(D16:D18)>0;

D13+D15-D14-СУММ(D16:D18);0),

D21=ЕСЛИ(D14+СУММ(D16:D18)-D13-D15>0;

D14+СУММ(D16:D18)-D13-D15;0),

D29=ЕСЛИ(D20+СУММ(D22:D24)-D21-СУММ(D25:D27)>0;

D20+СУММ(D22:D24)-D21-СУММ(D25:D27);0),

D30=ЕСЛИ(D21+СУММ(D25:D27)-D20-СУММ(D22:D24)>0;

D21+СУММ(D25:D27)-D20-СУММ(D22:D24);0),

D33=ЕСЛИ(D29-D30-D31>0;D29-D30-D31;0),

D34=ЕСЛИ(D30+D31-D29>0;D30+D31-D29;0),

D40=ЕСЛИ(D33+D36-D34-D37-D38>0;D33+D36-D34-D37-D38;0),

D41=ЕСЛИ(D34+D37+D38-D33-D36>0;D34+D37+D38-D33-D36;0),

D48=СУММ(D43:D47);

б) скопіювати їх у комірки **E6, E10, E13, E14, E20, E21, E29, E30, E33, E34, E40, E41, E48** відповідно.

3. Заповнити даними створену форму звіту про фінансові результати.

Додаток 2

В

С

D

E

2 Звіт про фінансові результати

3	Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
4	I. Фінансові результати			
5	Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010		
6	Податок на додану вартість**	015	0,0	0,0
7	Акцизний збір**	020		
8		025		
9	Інші вирахування з доходу**	030		
10	Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	0,0	0,0
11	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)**	040		
12	Валовий:			
13	прибуток	050	0,0	0,0
14	збиток	055	0,0	0,0
15	Інші операційні доходи	060		
16	Адміністративні витрати**	070		
17	Витрати на збут**	080		
18	Інші операційні витрати**	090		
19	Фінансові результати від операційної діяльності:			
20	прибуток	100	0,0	0,0
21	збиток	105	0,0	0,0
22	Доход від участі в капіталі	110		
23	Інші фінансові доходи	120		
24	Інші доходи	130		
25	Фінансові витрати**	140		
26	Втрати від участі в капіталі	150		
27	Інші витрати**	160		
28	Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
29	прибуток	170	0,0	0,0
30	збиток	175	0,0	0,0
31	Податок на прибуток від звичайної діяльності**	180		
32	Фінансові результати від звичайної діяльності:			
33	прибуток	190	0,0	0,0
34	збиток	195	0,0	0,0
35	Надзвичайні:			
36	доходи	200		
37	витрати	205		
38	Податки з надзвичайного прибутку	210		
39	Чистий:			
40	прибуток	220	0,0	0,0
41	збиток	225	0,0	0,0
42	II. Елементи операційних витрат			
43	Матеріальні затрати	230		
44	Витрати на оплату праці	240		
45	Відрахування на соціальні заходи	250		
46	Амортизація	260		
47	Інші операційні витрати	270		
48	Разом	280	0,0	0,0
49	III. Розрахунок показників прибутковості акцій			
50	Середньорічна кількість простих акцій	300		
51	Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310		
52	Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	320		
53	Скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	330		
54	Дивіденди на одну просту акцію	340		

Примітки

Показники з позначкою (**) – від'ємні

	– заповнюються з клавіатури
--	-----------------------------

0,0	– розраховуються
-----	------------------

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 3

Тема: Електронна таблиця Microsoft Excel.

Мета: навчитися створювати електронну форму таблиці для оцінки фінансово-економічного стану підприємства.

1. Створити на третьому листі Microsoft Excel (можна назвати його **Формули**) електронну форму таблиці для оцінки фінансово-економічного стану підприємства (див. додаток 3).

2. Внести формули в комірки:

а) набрати подані нижче формули:

F6=(Баланс!D44+Баланс!D45)/Баланс!H39,

F7=(Баланс!D28+Баланс!D30+СУММ(Баланс!D34:D39)+
СУММ(Баланс!D41:D43))/Баланс!H39,

F8=СУММ(Баланс!D26:D28;Баланс!D41:D42)/Баланс!H39,

F9=(Баланс!D39+Баланс!D41+Баланс!D42)/Баланс!H39,

F11=Баланс!H13/Баланс!H46,

F12=Баланс!D46/Баланс!H13,

F13=(Баланс!D44-Баланс!H39)/Баланс!H13,

F14=(Баланс!H24+Баланс!H39)/Баланс!H13,

F15=Баланс!H13/(Баланс!H24+Баланс!H39),

F16=Баланс!H24/Баланс!H13;

б) скопіювати їх у комірки **G6, G7, G8, G9, G11, G12, G13, G14, G15, G16** відповідно;

в) набрати подані нижче формули:

F18=Звіт!E5,

F19=Звіт!E10,

F20=ЕСЛИ(Звіт!E13>0;Звіт!E13;-Звіт!E14),

G18=Звіт!D5,

G19=Звіт!D10,

G20=ЕСЛИ(Звіт!D13>0;Звіт!D13;-Звіт!D14),

G21=Звіт!D10/((Баланс!D46+Баланс!E46)*0,5),

G22=Звіт!D10/((Баланс!D23+Баланс!E23)*0,5),

G23=(Баланс!D28+Баланс!E28+Баланс!D30+Баланс!E30+
СУММ(Баланс!D34:D38)+СУММ(Баланс!E34:E38))*0,5/(Звіт!D10/365),

G24=365/(Звіт!D10/((Баланс!H39+Баланс!I39)*0,5)),

G26=ЕСЛИ(Звіт!D40>0;Звіт!D40/((Баланс!D46+Баланс!E46)*0,5)*
100;-Звіт!D41/((Баланс!D46+Баланс!E46)*0,5)*100),

G27=ЕСЛИ(Звіт!D40>0;Звіт!D40/(Звіт!D11+Звіт!D16+Звіт!D17+

$\text{Звіт!D18} * 100; -\text{Звіт!D41} / (\text{Звіт!D11} + \text{Звіт!D16} + \text{Звіт!D17} + \text{Звіт!D18}) * 100$),

G28=ЕСЛИ(Звіт!D40>0;Звіт!D40/Звіт!D10*100;-Звіт!D41/
Звіт!D10*100),

G29=(Звіт!D22-Звіт!D26)/((Баланс!D15+Баланс!E15+Баланс!D16+
Баланс!E16)*0,5)*100;

г) набрати формулу **H6**=G6-F6 і скопіювати її в комірки **H7:H9**,
H11:H16, **H18:H20**.

B		C		D		E		F		G		H	
Оцінка фінансово-економічного стану підприємства													
№ з/п	Показники			Оцінка показника		На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Відхилення (+;-)					
				за нормативним значенням	за динамікою збільшення								
I. Показники платоспроможності (ліквідності)													
1	загальний коефіцієнт покриття (платоспроможності)			> 1	збільшення								
2	коефіцієнт швидкої ліквідності			> 0,5	збільшення								
3	коефіцієнт незалежної (забезпеченої) ліквідності			> 0,5	збільшення								
4	коефіцієнт абсолютної ліквідності			> 0,2	збільшення								
II. Показники фінансової стійкості													
1	коефіцієнт автономії			> 0,5	збільшення								
2	коефіцієнт фінансової залежності			< 2,0	зменшення								
3	коефіцієнт маневреності власного капіталу			> 0,5	збільшення								
4	коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу			< 0,5	зменшення								
5	коефіцієнт фінансової стабільності			> 1	збільшення								
6	коефіцієнт фінансового лівериджу			< 0,1	зменшення								
III. Показники ділової активності													
1	дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			за планом	збільшення								
2	чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			за планом	збільшення								
3	валовий фінансовий результат від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			за планом	збільшення								
4	коефіцієнт оборотності активів			за планом	збільшення								
5	коефіцієнт оборотності виробничих запасів			за планом	збільшення								
6	тривалість погашення дебіторської заборгованості			за планом	зменшення								
7	тривалість обороту кредиторської заборгованості			за планом	зменшення								
IV. Показники прибутковості													
1	рентабельність активів			за планом	збільшення								
2	рентабельність підприємства			за планом	збільшення								
3	чиста рентабельність виручки від реалізації продукції			за планом	збільшення								
4	рентабельність фінансових інвестицій			за планом	збільшення								

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 4

Тема: Електронна таблиця Microsoft Excel.

Мета: навчитися створювати електронну форму таблиці для визначення загальної характеристики позичальника.

*1. Створити на четвертому листі Microsoft Excel (можна назвати його **1 етап**) електронну форму таблиці для визначення загальної характеристики позичальника (див. додаток 4).*

2. Внести формули в комірки:

а) набрати формулу **I4=G4*H4** і скопіювати її в комірки **I9, I12, I17, I20, I22, I25, I30, I34, I37, I39**;

б) набрати формулу **I42=СУММ(I4:I41)**.

3. Заповнити даними створену форму таблиці для визначення загальної характеристики позичальника.

B		C		D		E		F		G		H		I	
2		Загальна характеристика позичальника													
3	№ з/п	Показник		Характеристика		Словесна оцінка		Бали оцінка	Розрахунок за значення	Важке значення	Добуток				
4	1	склад засновників	про кожного із засновників є позитивна інформація, засновані ними фірми є постійними клієнтами банку		дуже добре		5		6	0					
5			про кожного із засновників є позитивна інформація, більше половини заснованих ними фірм є клієнтами банку		добре		4								
6			засновники не є клієнтами банку наразі, але більшість з них відомі як засновники інших клієнтів банку		задовільно		3								
7	2	стабільність засновників	повна відсутність інформації про всіх засновників позичальника		погано		2		8	0					
8			хоча б по одному засновнику або заснований ним фірми є факт неплатежу або негативна інформація		дуже погано		1								
9			протягом поточного та минулого господарського року склад засновників не змінився		дуже добре		5								
10	3	строк функціонування позичальника	протягом поточного та минулого господарського року із складу фірми вишло до 20 % засновників		задовільно		3		8	0					
11			протягом поточного та минулого господарського року із складу фірми вишло понад 20 % засновників		погано		2								
12			підприємство функціонує 5 років і більше		дуже добре		5								
13	4	заявлений і сплачений статутний фонд	підприємство функціонує від 3 до 5 років		добре		4		7	0					
14			підприємство функціонує від 1 до 3 років		задовільно		3								
15			підприємство функціонує менше 1 року		погано		2								
16	5	строк чергових зборів	новозареєстроване підприємство		дуже погано		1		4	0					
17			розміри заявленого і сплаченого статутного фонду співпадають		добре		4								
18			розміри сплаченого і заявленого статутного фонду не співпадають на суму нематеріальних активів		задовільно		3								
19	6	місцезнаходження позичальника	розмір сплаченого статутного фонду з врахуванням нематеріальних активів менший заявленого статутного фонду		погано		2		8	0					
20			строк чергових зборів не входить у часовий відрізок користування кредитом		добре		4								
21			строк чергових зборів входить у часовий відрізок користування кредитом		погано		2								
22	7	банківські реквізити позичальника	банк позичальник знаходиться в одному населеному пункті		добре		4		9	0					
23			банк позичальник знаходиться в прилеглих населених пунктах (регіонах)		задовільно		3								
24			позичальник знаходиться в розташованих далеко від банку населених пунктах (регіонах)		погано		2								
25	8	своєчасність та джерела погашення кредиту	кредит надається постійному позичальнику, який обслуговується банком понад 2 роки, рахунки ведуться без застережень		дуже добре		5		20	0					
26			кредит надається постійному позичальнику, який обслуговується банком від 1 до 2 років, рахунки ведуться без застережень		добре		4								
27			кредит надається позичальнику, якому відкрито рахунок, або обслуговується банком незначний час, інколи виникає захист рахунку		задовільно		3								
28	9	ділова активність позичальника	кредит надається клієнту іншого банку, рахунки ведуться без застережень		погано		2		16	0					
29			кредити та відсотки погашалися достроково та своєчасно, для погашення використовувалась виручка, прибуток, інші види коштів		добре		4								
30			кредити та відсотки погашалися із затримкою, окрім прибутку залучалися кошти від реалізації активів, в тому числі застосовувалися кредити		задовільно		3								
31	10	диверсифікація	кредити погашалися з простроченими термінами, окрім вказаних вище джерел залучалися позикові кошти		погано		2		10	0					
32			підприємство має заборгованість по кредитах та відсотках, перспектив погашення немає		дуже погано		1								
33			різниця підсумку балансу на кінець та початок періоду додатне число		добре		4								
34	11	кадровий потенціал фірми	різниця підсумку балансу на кінець та початок періоду - від'ємне число		задовільно		3		4	0					
35			кількість працівників фірми достатня		погано		2								
36			диверсифікація діяльності відсутня		добре		4								
37	12	керівники фірми	керівники мають в/о з профілю роботи підприємства, або вищу економічну освіту, є досвід роботи, наявний кваліфікований персонал		добре		4		100	0					
38			керівники мають в/о з будь-якої сфери, або середню економічну освіту, досвід роботи незначний, наявний кваліфікований персонал		задовільно		3								
39			керівники мають середню спеціальну (не економічну) освіту, немає досвіду роботи, відсутній кваліфікований персонал		погано		2								
40	Сумарна оцінка														
41			Класи позичальників												
42			Класи позичальників												
43			Класи позичальників												
44			Класи позичальників												
45			Класи позичальників												
46			Класи позичальників												
47			Класи позичальників												
48			Класи позичальників												
49			Класи позичальників												
50			Класи позичальників												

C		D	
Класи позичальників			
клас А	понад 381 бал -	позичальник має дуже добру репутацію	
клас Б	321-380 балів -	позичальник має позитивну репутацію	
клас В	261-320 балів -	позичальник має погану репутацію	
клас Г	200-260 балів -	репутація позичальника незадовільна	
клас Д	менше 200 балів -	репутація позичальника вкрай незадовільна	

Примітки

- заповнюються з клавіатури

- розраховуються

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 5

Тема: Електронна таблиця Microsoft Excel.

Мета: навчитися створювати електронну форму таблиці для аналізу фінансового стану позичальника.

1. Створити на п'ятому листі Microsoft Excel (можна назвати його **2 етап**) електронну форму таблиці для аналізу фінансового стану позичальника (див. додаток 5).

2. Внести формули в комірки:

а) набрати подані нижче формули:

F4=СУММ(H5:H7),

F8=СУММ(H9:H13),

F14=СУММ(H15:H33),

H10=ЕСЛИ(1<F10<=3;-(F10*G10);ЕСЛИ(F10>3;-3*G10;F10*G10)),

H13=ЕСЛИ(F13>3;3*G13;F13*G13),

H18=ЕСЛИ(F18>2;2*G18;F18*G18),

H32=ЕСЛИ(F32>5;5*G32;F32*G32),

H35=H4+H8+H14;

б) набрати формулу **H4**=F4*G4 і скопіювати її в комірки **H5:H9, H11:H12, H14:H17, H19, H23, H26, H30, H33**.

3. Заповнити даними створену форму таблиці для аналізу фінансового стану позичальника.

В		С		D		E		F		G		H	
Аналіз фінансового стану позичальника													
№ з/п	Показник			Формула / Характеристика			Теоретичне значення / Більша оцінка	Розрахункове значення	Висове значення	Добуток			
I. Показники платоспроможності позичальника													
1	коефіцієнт загальної ліквідності			Ряд. 260 : (Ряд. 620 - Ряд. 510)			-	0	2	0			
2	коефіцієнт поточної ліквідності			Сума ряд. (з 150 по 240) : (Ряд. 620 - Ряд. 510)			>2		5	0			
3	коефіцієнт миттєвої ліквідності			Сума ряд. (з 220 по 240) : (Ряд. 620 - Ряд. 510)			>0,2		4	0			
II. Показники фінансової стійкості позичальника													
1	коефіцієнт фінансової стійкості			(Ряд. 380 + Ряд. 480 + Ряд. 430) : Ряд. 640			>0,3		5	0			
2	коефіцієнт незалежності			(Ряд. 480 + Ряд. 620) : Ряд. 380			≤=1		4	0			
3	коефіцієнт ділової активності			Ряд. 010 (ф. 2) : Ряд. 640			від 0,3 до 1,2		3	0			
4	коефіцієнт маневреності власних коштів			(Ряд. 380 - Ряд. 80) : Ряд. 380			>0,5		3	0			
5	коефіцієнт співвідношення власного капіталу позичальника до суми кредиту			Ряд. 380 : Сума кредитної операції			>0,25		3	0			
III. Показники "солідності" підприємства													
1	коефіцієнт забезпечення кредитної операції			Сума забезпечення : Сума кредитної операції			>0,25		5	0			
2	коефіцієнт рентабельності активів			Ряд. 220 (ф. 2) : (Ряд. 260 + Ряд. 80)			>0,03		3	0			
3	коефіцієнт рентабельності продаж			Ряд. 220 (ф. 2) : Ряд. 035 (ф. 2)			>0,03		3	0			
4	коефіцієнт співвідношення чистих надходжень до суми боргу			(Нсм * n) : (Зм * n) - Зп) : Ск			>1,5		10	0			
5	закриття кредитних договорів			кредит погашено без проблем кредит погашено після відстрочки кредитна угода прострочена			1 0,7 0,1		10	0			
6	сплата відсотків за кредит			позичальник ухиляється від погашення боргу нараховані відсотки сплачені своєчасно сплата відсотків прострочена			0 1 0,1		10	0			
7	клас позичальника в минулому (за попередній квартал)			позичальник дорівнював А або Б клас позичальника дорівнював А клас позичальника дорівнював В клас позичальника дорівнював Г клас позичальника дорівнював Д			1 0,7 0,5 0,3		8	0			
8	наявність бізнес-плану			наявний бізнес-план відсутній бізнес-план			1 0		8	0			
9	період функціонування підприємства			наявний позитивні аудиторські висновки негативні аудиторські висновки або вони відсутні			>=0,5 року 1 0		4	0			
Сумарна оцінка													
									0	0			

С		D		E		F	
Класи позичальників							
клас А	понад 381 бал -		підприємство з дуже стійким фінансовим станом				
клас Б	321-380 балів -		підприємство із стійким фінансовим станом				
клас В	261-320 балів -		підприємство має ознаки фінансової напруги				
клас Г	200-260 балів -		підприємство підвищеного ризику				
клас Д	менше 200 балів -		підприємство з незадовільним фінансовим станом				

Примітки
 – заповнюються з клавіатури
 – розраховуються

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 6

Тема: Електронна таблиця Microsoft Excel.

Мета: навчитися створювати електронну форму таблиці для визначення характеристики проекту, який кредитується, та ризиків, пов'язаних з ним.

*1. Створити на шостому листі Microsoft Excel (можна назвати його **3 етап**) електронну форму таблиці для характеристики проекту, який кредитується, та ризиків, пов'язаних з ним (див. додаток б).*

2. Внести формули в комірки:

а) набрати формулу **I4=G4*N4** і скопіювати її в комірки **I6, I8, I11, I15, I20, I23, I26, I29**;

б) набрати формулу **I32=СУММ(I4:I31)**.

3. Заповнити даними створену форму таблиці для характеристики проекту, який кредитується, та ризиків, пов'язаних з ним.

B		C		D		E		F	G	H	I	
Характеристика проєкту, який кредитується, та ризиків, пов'язаних з ним												
№ з/п	Показник	Характеристика						Словесна оцінка	Бальна оцінка	Розрахункове значення	Важке значення	Добуток
4	об'єкт кредитування	кредит береться під поточну виробничу діяльність, закупівлю сировини, матеріалів, сплату робіт; на цілі, пов'язані з підвищенням ефективності виробництва тощо						добре	4			0
5		кредит береться на погашення вже існуючих боргів перед банками та на покриття збитків						погано	2		10	0
6	розмір кредиту,	розмір власних коштів підприємства значно перевищує розмір залучених та розмір кредиту, що запитується; термін окупності проєкту менший, ніж термін погашення боргу						добре	4			0
7	термін окупності	розмір власних коштів підприємства менший, ніж розмір кредиту, що запитується; термін окупності проєкту більший, ніж строк користування позичкою						погано	2		10	0
8	кредитні ризики,	кредитні кошти перераховуються безпосередньо на рахунок позичальника для оплати документів позичальника або передана акредитивна форма розрахунків						добре	4			0
9	пов'язаний з формами розрахунків	кредитні кошти перераховуються на рахунок позичальника, в договорах передбачена попередня оплата за товар						задовільно	3		10	0
10	має розрахунків	кредитні кошти перераховуються на розрахунковий рахунок позичальника або в договорах передбачена попередня оплата позичальником за товар						погано	2			0
11	ризик, пов'язаний з ліквідністю предмета застави	співвідношення вартості заставленого майна і суми кредиту дорівнює або більше 130 %						дуже добре	5			0
12		співвідношення вартості заставленого майна і суми кредиту становить від 100 % до 130 %						добре	4		30	0
13		співвідношення вартості заставленого майна і суми кредиту дорівнює 100 %						задовільно	3			0
14		співвідношення вартості заставленого майна і суми кредиту менше 100 %						погано	2			0
15	оцінка прогнозних грошових потоків	фактичні значення окремих елементів притоку та відтоку коштів в попередні періоди, скориговані на темпи приросту (зникнення) обсягу продажу тощо від 0,75 до 0,5						дуже добре	5			0
16		фактичні значення окремих елементів притоку та відтоку коштів в попередні періоди, скориговані на темпи приросту (зникнення) обсягу продажу тощо від 0,5 до 0,25						добре	4			0
17		фактичні значення окремих елементів притоку та відтоку коштів в попередні періоди, скориговані на темпи приросту (зникнення) обсягу продажу тощо від 0,25 до 0,2						задовільно	3		10	0
18		фактичні значення окремих елементів притоку та відтоку коштів в попередні періоди, скориговані на темпи приросту (зникнення) обсягу продажу тощо від 0,2 до 0,1						погано	2			0
19		фактичні значення окремих елементів притоку та відтоку коштів в попередні періоди, скориговані на темпи приросту (зникнення) обсягу продажу тощо менше 0,2						дуже погано	1			0
20	стабільність ринку купівлі та реалізації, укладено договори на купівлю та реалізацію, розроблені графіки, наявні дослідження ринку споживання	стабільний ринок купівлі та реалізації, укладено договори на купівлю та реалізацію, наявні дослідження ринку споживання						добре	4			0
21	наявність матеріальних ресурсів	стабільний ринок купівлі та реалізації, укладено договори на купівлю та реалізацію, немає постійних зв'язків на реалізацію продукції						задовільно	3		10	0
22		укладено частково або не укладено договори на купівлю та реалізацію, не визначені умови постачання, не ведеться маркетингових досліджень						погано	2			0
23		ведеться активна робота по визначенню попиту на продукцію, просуванню її на ринок, поведеться виставки, реклама, існують спец. підрозділ, який цим займається						добре	4			0
24	маркетинг	ведеться робота по визначенню попиту на продукцію, проводиться реклама тощо, відсутній відділ маркетингу						задовільно	3		13	0
25		не ведеться робота в цьому напрямку						погано	2			0
26	потреба в додаткових виробничих потужностях	проєкт не потребує створення нових потужностей, технічного переобладнання, реконструкції тощо						добре	4			0
27		проєкт потребує незначних капітальних вкладень - реконструкцію і технічне переобладнання						задовільно	3		5	0
28		проєкт потребує створення нових потужностей						погано	2			0
29		наявність складських приміщень чи склад, потреби в додаткових приміщеннях немає						добре	4			0
30	потреба в приміщенні та	фірма має власне складське приміщення чи склад, але недостатньо площу, потрібна оренда приміщень. Термін її дії співпадає або перевищує термін кредитування						задовільно	3		2	0
31	потреба в ньому	фірма немає складських приміщень та вони не орендуються						погано	2			0
32		Сумарна оцінка									100	0
33												
34												
35		Класи позичальників										
36		клас А понад 381 бал - проєкт з мінімальним ризиком										
37		клас Б 321-380 балів - проєкт під контролем										
38		клас В 251-320 балів - кредитування проєкту ризикове										
39		клас Г 200-250 балів - проєкт має високу ступінь ризику										
40		клас Д менше 200 балів - проєкт характеризується незадовільно										
		Примітки										
		0 - розраховується										

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Охорона праці користувачів комп'ютерів.
2. Програми бухгалтерського обліку і фінансового аналізу.
3. Автоматизація торгівлі і складського господарства.
4. Автоматизація інвестиційних проектів і бізнес-планування.
5. Автоматизація управління продажами і контактами.
6. Автоматизація управління бюджетом і ефективністю бізнесу.
7. Автоматизовані системи управління маркетингом.
8. Автоматизація управління персоналом.
9. Microsoft Excel: загальна характеристика і функціональні можливості.
10. Економіко-математичні додатки Microsoft Excel.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Жидецький В. Ц. Охорона праці користувачів комп'ютерів.– Л.: Афіша, 2000.– 176 с.
2. Зелинский С. Э. Автоматизация управления предприятием: Учебное пособие.– К.: Кондор, 2004.– 518 с.
3. Экономическая информатика / Под ред. П. В. Конюховского и Д. Н. Колесова.– СПб.: Питер, 2001.– 560 с.: ил.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЗАЛІК З ДИСЦИПЛІНИ “АРМ ЕКОНОМІСТА-ФІНАНСИСТА”

1. Створення електронної форми балансу підприємства.
2. Внесення формул в електронну форму балансу підприємства.
3. Заповнення даними електронної форми балансу підприємства.
4. Створення електронної форми звіту про фінансові результати.
5. Внесення формул в електронну форму звіту про фінансові результати.
6. Заповнення даними електронної форми звіту про фінансові результати.
7. Створення електронної форми таблиці для оцінки фінансово-економічного стану підприємства.
8. Внесення формул в електронну форму таблиці для оцінки фінансово-економічного стану підприємства.
9. Створення електронної форми таблиці для визначення загальної характеристики позичальника.
10. Внесення формул в електронну форму таблиці для визначення загальної характеристики позичальника.
11. Заповнення даними електронної форми таблиці для визначення загальної характеристики позичальника.
12. Створення електронної форми таблиці для аналізу фінансового стану позичальника.
13. Внесення формул в електронну форму таблиці для аналізу фінансового стану позичальника.
14. Заповнення даними електронної форми таблиці для аналізу фінансового стану позичальника.
15. Створення електронної форми таблиці для характеристики проекту, який кредитується, та ризиків, пов'язаних з ним.
16. Внесення формул в електронну форму таблиці для характеристики проекту, який кредитується, та ризиків, пов'язаних з ним.
17. Заповнення даними електронної форми таблиці для характеристики проекту, який кредитується, та ризиків, пов'язаних з ним.

Навчально-методичне видання

Тоцька Олеся Леонтіївна

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання лабораторних робіт
з дисципліни “АРМ економіста-фінансиста”
для студентів економічних спеціальностей

Редактор *Н. Я. Ярмольчук*

Коректор *З. С. Мацюк*

Верстка *І. М. Дмитрук*

Підп. до друку 11.07.2005. Формат 60×84 1/16. Папір офс. Гарн. Таймс. Друк цифровий. Обсяг 1,39 ум. друк. арк., 1 обл.-вид. арк. Наклад 100 пр. Зам. 1355. Редакційно-видавничий відділ “Вежа” Волинського державного університету ім. Лесі Українки (43025 м. Луцьк, просп. Волі, 13). Друк – РВВ “Вежа” Волинського державного університету ім. Лесі Українки (м. Луцьк, просп. Волі, 13). Свідоцтво Держкомінформу ДК № 590 від 07.09.2001.